

บทที่ 3

ระบบพิวตัล ระบบแม่นเนอร์ และระบบวีรคติ (Feudalism, Manorial System and Chivalry)

เด้าโครงเรื่อง

- ความหมายและที่มาของระบบพิวตัล
- ภาระหน้าที่และสิทธิของบุคคล
- ระบบแม่นเนอร์
- ระบบวีรคติ
- ความเสื่อมของระบบพิวตัล ระบบแม่นเนอร์ และระบบวีรคติ

สาระสำคัญ

1. ความหมายและที่มาของระบบพิวตัล

ระบบพิวตัล หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างเจ้ากับข้า โดยมีที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญ ค่าเช่า พิวตัล อาจจะมีความหมายแคน หมายถึง เผ่าระบบการเมือง การปกครองและกฎหมายท่านนั้น

ที่มาของระบบพิวตัล เป็นจากสภาพยุโรปยุคกลางเสื่อมโกร姆 ทึ่ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เพาะการรุกรานของพวก盎格ฤษ และภัยจากโจรสลัด ประชาชนขาดที่พึ่ง รู้บาลกกลางอยู่เสมอ ประชาชนจึงต้องไปพึ่งชุมชนท้องถิ่น ระบบพิวตัลจึงเกิดขึ้นและได้รับแบบอย่างมาจากประเพณีดั้งเดิมของทึ่งโรมและเยอรมัน

2. ภาระหน้าที่และสิทธิของบุคคล

เจ้าและข้าทั้งก็มีภาระหน้าที่และสิทธิ์ต่อกัน ตามระบบพิวตัล

3. ระบบแผนเนอร์

ระบบแผนเนอร์ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง โดยอาศัย การเกษตรกรรมเป็นหลักสำคัญ มีการท่าให้เป็น 3 แปลง และไวนาแบบเปิดโล่ง และเขตแผนเนอร์ อาจจะมีหมู่บ้านเดียว หรือ หลายๆ หมู่บ้าน

4. ระบบบริหารคดิ

ระบบบริหารคดิ หมายถึง คุณธรรมของอัศวิน ได้แก่ ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความอดทน และความเข้มแข็งในยามสังเวย และความสุภาพอ่อนโยน ในยามสงบ เป็นต้น

5. ความเพื่อมของระบบพิวดัลและระบบแผนเนอร์

ระบบพิวดัล และระบบแผนเนอร์ เริ่มเพื่อมปะมานคริสต์ศตวรรษที่ 13 มีสาเหตุหลักจากการ ได้แก่ การลื้นสุดของสังคมความคุ้งเสด ภาระยกด้วยทางการค้า การเกิดเมืองใหม่ การเกิดรัฐประชานาติ ความเข้มแข็ง ของระบบศูนย์ณาญาธิรัชย์ ความก้าวหน้าทางวิทยาการ และการเดินเรือ เป็นต้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายและที่มาของระบบพิวดัลได้
2. เปรียบเทียบการหน้าที่และสิทธิประโยชน์ระหว่างเจ้ากับข้าได้
3. อธิบายระบบแผนเนอร์ และการเกษตรกรรมในยุคกลางได้
4. อธิบายระบบบริหารคดิ และ การเป็นอัศวินได้
5. อธิบายความเพื่อมของระบบพิวดัล และระบบแผนเนอร์ได้

ความนำ

ในบทที่ 3 นี้ จะศึกษาความหมาย ที่มา และความสำคัญของระบบพิวต์ต์ ระบบแม่นเนอร์ และระบบบีร์คติ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับวิธีชีวิตรองประชาชนทุกรั้งดับชั้นในสังคมยุคกลาง และมีบทบาทสำคัญทุกๆ ด้านทั้งทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ชนบทรวมเป็น一体 ประเพณีและความเชื่อ

1. ความหมายและที่มาของระบบพิวต์ต์

ระบบพิวต์ต์ (Feudalism) หมายถึง ระบบที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเจ้า (Lord) หรือผู้มีสิทธิในการเป็นเจ้าของที่ดินกับข้า (Vassal) หรือผู้รับมอบให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน โดยมีที่ดิน (Fief) เป็นพื้นฐานของความผูกพันและการหน้าที่ที่มีต่อกัน

คำว่า ระบบพิวต์ต์ (Feudalism) เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า Feudum ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Fief. แปลว่า ที่ดิน ซึ่งเป็นปัจจัยกำหราหนเดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ต่อมาได้พัฒนาอย่างเป็นระบบการปกครอง การทำทหาร เศรษฐกิจและสังคม ที่สำคัญมากของยุโรป ยุคกลาง

ระบบพิวต์ต์ เกิดขึ้นในครึ่งหลังของคริสตศวรรษที่ 9 พرومฯ กับความเสื่อมของอาณาจักรแฟรงค์แห่งราชวงศ์คาโรลิงเชียน จนถึงคริสตศวรรษที่ 13 ระบบพิวต์ต์เกิดขึ้นในดินแดนยุโรปด้านเวลา กับ ประเทศอิตาลีและเยรมันนีเป็นดินแดนด้านใต้ที่เป็นเครื่องของระบบพิวต์ต์ แต่ระบบพิวต์ต์เจริญรุ่งเรืองและมีพัฒนาการอย่างเด่นชัดมากที่สุดในประเทศฝรั่งเศสประมาณคริสตศวรรษที่ 9-12 ประเทศอังกฤษเริ่มมีระบบพิวต์ต์ในต้นศตวรรษที่ 11 เมื่อพระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิต (William, The Conqueror) มาปกครองประเทศอังกฤษ¹

ที่มาของระบบพิวต์ต์

สภาพยุโรปปลายสมัยจักรวรรดิโรมัน เกิดความเสื่อมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งมีภัยรุกรานจากพวก盎格ลียัน เยอรมัน ทำให้เกิดความระส่ำระสาย ประชาชนขาดที่พึ่งรัฐบาลกลางอ่อนแอด ประชานจึงขอไปอาศัยอยู่กับชุมนางผู้มั่งคั่งที่มีอำนาจเข้มแข็ง มีปราสาท

¹ Will Durant, *The Age of Faith*. (New York : Simon and Schuster, 1950), P.553.

ป้อมปราการที่แข็งแกร่งพอที่จะให้ความปลอดภัยได้ โดยมอบที่ดินหรือทรัพย์สินให้ผู้คุ้มครอง เป็นการตอบแทนหรือซื้อขายสูรับเมื่อมีภัยเพื่อความอยู่อาศัยกันเมื่อสถานะการณ์การสูรับศึกถล่ม ประชาชนก็จะไปขอรับที่ดินมากำนาดกินใหม่ ซึ่งต้องทำพิธีสถาปนาไว้ก็ต่อผู้คุ้มครอง และส่งภาษี หรือผลผลิตจากไร่นาให้เจ้าหรือชุมนุงตามข้อกฎหมาย

นอกจากนี้ ระบบพิวดลได้พัฒนามาจากลักษณะขั้นพื้นฐานอื่นๆ อีก¹

ลักษณะการปกครองและสังคมที่สืบทอดมาจากชาวโรมัน

ในสังคมโรมัน มีประเพณีความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปการะกับผู้รับอุปการะ (*Patron and Client System*) หรือ นายกับทาส (*Master and Slave Relations*) หรือ เจ้ากับข้า (*Lord and Vassal Relations*) คือการที่สามัญชนหรือทาสต้องการความคุ้มครองหรือความอุปการะ จากผู้มีอำนาจ หรือผู้มีมังค์ โดยมีพันธะกรณีที่จะทำงานรับใช้ หรือช่วยงานเพื่อตอบสนองบุญคุณของผู้อุปการะ นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน คือการขอเช่าที่ดินทำกิน เกิดเป็นความสัมพันธ์ ระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่าที่ดิน หรือชานาเจ้าของที่ดินผืนเล็กๆ (*Villein*) มีความกลัวภัยจาก ใจผู้ร้าย หรือภัยจากการรุกรานของพวก盎格อร์ จึงยกที่นาของตนให้แก่เจ้านาย (*Lord*) โดย ชานา้มีฐานะเป็นผู้เช่าทดลองภาค ไม่ต้องมีภาระพันธะผูกพันอยู่ติดกับที่ดิน มีหน้าที่ตาม ธรรมเนียมปฏิบัติเท่านั้น เจ้านายจะเรียกร้องตามอ้างอาใจไม่ได้ แม้แต่การกำหนดภาษีซึ่งต้องกับ พวกทาสติดตื้น (*Serfs*) ที่อาศัยที่ดินทำกินมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จะต้องผูกพันกับที่ดิน อย่างยั่งยืน ได้ เว้นแต่เจ้านายจะสั่ง เจ้านายมีสิทธิจะใช้ทำงานหรือกำหนดการเสียภาษีได้ตามต้องการ ประเพณีเช่นนี้ ชาวโรมันเรียกว่า ระบบอุปการะคุณ (*Patronum*)

การที่ชานามีหนี้สินมากไม่สามารถชำระหนี้ได้จึงโอนที่ดินหรือที่นาให้แก่เจ้านายที่หรือเจ้านาย โดยยอมอยู่ในฐานะผู้เช่าที่ดินนั้นทำกิน หรือผู้ไม่มีที่ดิน ขออาศัยทำผลประโยชน์ในที่ดินของ ชุมนุงแล้วให้ค่าเช่า และรับใช้ทำงานด้วย ประกอบกับเจ้านายหรือชุมนุงมีที่ดินจำนวนมากเกิน กำลังที่จะทำประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ตามค่าพั้ง จึงอนดีให้มีผู้มาเช่าทำประโยชน์ ทางคณะสงฆ์ก็ อนดีให้ประชาชนเช่าที่ดินวัด เช่นกัน ประเพณีเช่นนี้เรียกว่า ระบบคุ้มครอง (*Precarium*) ต่อมาใน ศตวรรษที่ 8 เรียกว่า ระบบคุณประโยชน์ (*Beneficium* หรือ *Benefice*)

¹ Stewart C. Easton, *The Heritage of the Past : From the Earliest Times to the Close of the Middle Ages.* (New York : Holt, Richart and Winston), PP.525-6.

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับอุกน้องของชนเม่าเยอรมัน

สังคมของชนเม่าเยอรมันเป็นถึงความผูกพันระหว่างหัวหน้ากับอุกน้อง พวกราชการยุโรปเยอรมันที่มีอิทธิพลมากที่สุดในยุโรปตะวันตก คือ พวกราชวงศ์ มีประเพณีอย่างหนึ่งที่พวกราชันเรียกว่า ระบบสวามิภักดี (Comitatus) คือ ประเพณีที่ขายด้วยการซื้อขายทำสัมภาระ สถาบันสวามิภักดี และซื้อขายด้วยหัวหน้าของตนที่มีในยามสงบและยามสงคราม การให้สัมภาระนี้ทำให้พวกราชวงศ์เป็นนักการที่มีระเบียบวินัยติดกับพวกราชการอื่นๆ และรับขนาน ติดนัดเด่นชัดๆ ได้มาก จนสถาปนาเป็นอาณาจักรราชนคราชที่แคล้วกอด ซึ่งเคยเป็นของพวกราชัน พวกราชวงศ์ก็ได้รับเอาประเพณีและวัฒนธรรมของโรมันมาใช้ในเขตปกครองของตนโดยเฉพาะประเพณีการให้อุปการะ หรือการให้ความคุ้มครอง ด้วยเหตุทางบุคคลหรือเหตุทางที่ติดของพวกราชัน (Patrocium หรือ Precarium) ประเพณีโรมันบังเอิญไปติดกับประเพณีทำสัมภาระระหว่างหัวหน้ากับอุกน้อง (Comitatus) ของพวกราชวงศ์ที่มีอยู่เดิม ซึ่งเป็นการมั่นถึงการกระจายอำนาจจากหัวหน้าไปสู่นักการ นั่นถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของขุนนางในห้องที่มีมากกว่าอำนาจของประมุชในส่วนกลาง ซึ่งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจของประชาชน ลักษณะเช่นนี้จะมีการพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์แบบ ในระบบพิวต์ของยุโรปยุคกลาง โดยเฉพาะการปกครองแบบกระจายอำนาจ (De-centralization)¹

กลุ่มบุคคลในระบบพิวต์

ซูเซอเรน หรืออ๊อฟฟิคคนที่ 1 หรือกษัตริย์

ซูเซอเรน หรืออ๊อฟฟิคคนที่ 1 หรือกษัตริย์ (Suzerain หรือ The First Lord หรือ King) เป็นเจ้าของที่ติดโดยสมบูรณ์ไม่ต้องซื้อกับผู้ใด ขนาดของที่ติดอาจจะเป็นมหาศาลหรืออาณาจักร หรือจักรวรรดิ ซูเซอเรนอาจจะมีตำแหน่งเป็นศูนย์กลางอ๊อฟฟิคหรือกษัตริย์หรือจักรพรรดิ เช่น พระเจ้าวิลเดียน ผู้ซึ่งเป็นซูเซอเรนของอาณาจักรอังกฤษ มีฐานะเป็นกษัตริย์ ในขณะเดียวกัน พระเจ้าวิลเดียน เป็นศูนย์กลางของอ๊อฟฟิค และเป็นข้าของกษัตริย์ผู้ร่วมเศส ส่วนพระเจ้าชาร์ลส์ผู้กษัตริย์เป็นซูเซอเรน แห่งเบอร์กันดี มีฐานะเป็นศูนย์ และเป็นข้าของกษัตริย์ผู้ร่วมเศสด้วย แต่ทั้งสองต่างมีลักษณะเดียวกัน เป็นเจ้าของที่ติดใน Fief ของตน

¹ Edward McNeill Burns, *Western Civilizations : Their History and Their Culture.* (New York : W.W.Norton and Co., Inc. 1963), P.312.

ลอร์ด

ลอร์ด (Lord) หมายถึง ชุนนางชั้นสูงที่รับมอบกรรมสิทธิ์และอภิสิทธิ์เหนือชีวิตความเป็นอยู่ของสามัญชนที่ทำมาหากินบนผืนแผ่นดินนี้จากชูเชอเรน มีลิทธิ์เหนือที่ดินที่ได้รับมอบหมาย ตลอดเท่าที่ชุนนางเหล่านี้ รักษาสืบย์สำานะน้ำท่วมความจงรักภักดี และปฏิบัติตามพันธะหน้าที่ที่ตกลงกันไว้ สำหรับวัลชาติของชูเชอเรนที่จะพึงปฏิบัติต่อชูเชอเรน หากไม่รักษาสืบย์และหน้าที่ของวัลชาติแล้ว ชูเชอเรนย่อมมีลิทธิ์อันชอบธรรมที่จะเรียกตินแคนนั้นกลับคืนได้ ลอร์ดอาจจะมีตำแหน่งเป็นดยุค หรือกัตตาร์ย์ เช่น กษัตริย์ฝรั่งเศสทรงมอบที่ดินดังๆ ในราชอาณาจักรของพระองค์ให้บรรดาชุนนางชั้นสูงไปปกครองคู่แต่ บรรดาชุนนางเหล่านี้ก็มีลิทธิ์เหนือตินแคนที่ตนรับมอบมาและมีฐานะเป็นวัลชาติของกษัตริย์ฝรั่งเศส เช่น ดยุคแห่งนอร์มังดี (Duke of Normandy), ดยุคแห่งอควิitan (Duke of Aquitaine) เศกนแห่งอังกฤษ (Count of Aujo) เป็นต้น

วัลชาต

วัลชาต (Vassal) หมายถึง ชุนนางผู้น้อยหรือข้าที่ได้รับมอบที่ดินจากเจ้าไปทำผลประโยชน์ และต้องแบ่งผลประโยชน์ให้แก่เจ้า มีพันธะการณ์ที่จะต้องปฏิบัติต่อเจ้าตามข้อตกลงในระบบพิสดัล

อัศวิน หรือซับวัลชาต

อัศวิน หรือ ซับวัลชาต (Knight หรือ Sub-Vassal) หมายถึงชุนนางระดับต่ำสุดของการเมืองที่ดินจากชุนนางชั้นสูงอีกทอดหนึ่ง มีฐานะเป็นซับวัลชาตของชุนนางชั้นสูงผู้มีบุคลาภัยที่ดินให้อัศวินหรือซับวัลชาตมีภาระหน้าที่และข้อผูกพันต่อชุนนางชั้นสูง เช่นเดียวกับชุนนางชั้นสูงที่มีต่อชูเชอเรน เช่น กษัตริย์ฝรั่งเศสเป็นชูเชอเรนของบรรดาดยุคและเคาน์ทั้งหลายที่ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในประเทศฝรั่งเศส ดยุคและเคาน์เหล่านี้เป็นวัลชาติของกษัตริย์ฝรั่งเศส แต่ในขณะเดียวกันมีฐานะเป็นลอร์ดของบรรดาชุนนางผู้น้อย หรืออัศวินดังๆ ในมณฑลเหล่านั้น

ชาวนาและทาสติดที่ดิน

ชาวนาและทาสติดที่ดิน (Peasant และ Serf) หมายถึง สามัญชนมีชีวิตอยู่กับการหาเลี้ยงชีพจากที่ดินของกษัตริย์ ชุนนางชั้นสูงและชุนนางผู้น้อยดังๆ อยู่ภายใต้ความคุ้มครองและอำนาจการปกครองจากบรรดาผู้มีสิทธิ์ที่ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ที่ตนเข้าไปทำงานทำไร ชาวนาที่เป็น

ไม่มีอะไรตักง่าว่ากาสติดที่ดิน ตรงที่เข้าของที่ดินหรือผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินจะชายหรือยกบุคคลนั้นให้แก่ผู้ใดไม่ได้ นอกจากนี้ ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไปอยู่ในสภาพเก็บเมื่อันกัน คือ สิทธิขาดต่างๆ ขึ้นกับคำสั่งของท่านนายเจ้าของที่ดินทั้งสิ้น ความจงรักภักดีของชาวนาหรือกาสติดที่ดินจะต้องให้แก่ ผู้รับของตนเป็นอันดับแรก ถือว่าเป็นคนของลอร์ด แม้ในกรณีการปีกครองของลอร์ดเป็นแบบ ทรวาชย์ หรือปราศจากการคำนึงถึงความสุขทุกข์ของบุคคลในความรับผิดชอบ ชาวนาหรือกาสติดที่ดินมีความมั่นคงในแม่ที่ไม่ต้องถูกไล่ออกจากที่ดินทำกินเมื่อมีภาระทางการเมืองหรือโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน กาสติดที่ดินจะถูกขายหรือยกให้แก่เจ้าของที่ดินรายใหม่ที่เข้าครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินนั้น

กิจกรรมการเรียนที่ 1

ให้นักศึกษาทำแผนภูมิ กลุ่มนบุคคล ในระบบพิวต์ล ประกอบคำอธิบาย ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในระบบพิวต์ล

2. ภาระหน้าที่และสิทธิของบุคคล

หน้าที่ของข้าที่มีต่อเจ้า

1. การเป็นทหารช่วยรบ (Knight's Service)

ข้าที่อีกที่ดินของเจ้า โดยเป็นทหารช่วยรบให้แก่เจ้า การถือที่ดินจากพระเจ้าแฟรงตินส่วนมาก เป็นการถือแบบนี้ เว้นแต่ในที่ดินส่วนพระองค์ ที่ดินที่พระเศษ ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินนำหนึ่งทหาร (Knight's Fee) มีการระบุว่าข้าในที่ดินจะต้องส่งทหารมาช่วยเจ้าในการรับจำนวนเท่าไหร่โดย กับผลประโยชน์ของที่ดินนั้นข้าหรือวัลชาลหรืออัคกินจะต้องเข้าไปประจำการในกองทัพเจ้าปีละไม่เกิน 40 วัน เมื่อพ้นกำหนดแล้ว เจ้าไม่อาจบังคับหรือเอาโทษกับข้าได้ หากข้าจะไม่ให้ความช่วยเหลือ ทางทหาร ข้าผู้ถือที่ดินแบบการเป็นทหารช่วยรบ (Knight's Service) จะมีหน้าที่สำคัญต่อเจ้า 2 อย่าง คือ การมอบตนเป็นข้า (Act of Homage) และการให้ ความจงรักภักดี (Act of Fealty)

การมอบตนเป็นข้า (Act of Homage) คือ การประกอบพิธีกรรมที่ข้าหรือวัลชาลจะ คุกเข่าต่อหน้าเจ้าหรือลอร์ด โดยถือเอาเมื่อของลอร์ดไว้ในมือของตน แล้วก้าวสาม步 คำปฏิญาณว่า

“ข้าจะเป็นคนของท่านตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ด้วยชีวิตและร่างกาย ข้าจะซื่อตรงต่อท่านและรักษาสัตย์ต่อท่าน เพื่อที่ติดอันข้าได้อีกจากท่าน” ถ้าเข้าของที่ติดไม่ใช่พระเจ้าแผ่นดิน ข้าจะต้องพูดว่า “ยกเว้นแต่ความของรักภักดิของข้าที่มีต่อพระเจ้าแผ่นดิน”

การให้ความของรักภักดิ (Act of Fealty) คือ การที่ข้าจะต้องแสดงความของรักภักดิต่อเจ้าทึ้งในนามสหบ ด้วยการช่วยทำงานในไร่นา ทำงานรับปีชี้ และช่วยเหลือกิจการต่างๆ ของเจ้า และจะรักภักดิต่อเจ้าในนามสหกรรม คือ การเป็นทหารช่วยรับ麻หน้าก์ในระบบพิวัลล

2. การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (Aids)

ข้าจะเป็นผู้ช่วยเดินช่วยเหลือแก่เจ้า ไม่ได้กำหนดจำนวนแน่นอน ขึ้นอยู่กับคำขอของเจ้า และขึ้นอยู่กับฐานะอันจำกัดของเจ้าที่มีต่อข้า การช่วยเดินช่วยเหลือทางเศรษฐกิจมี 3 อย่าง

- 2.1 การทำพิธีแห่งตั้งถูกชายคนโดยของเจ้าเป็นอัศวิน
- 2.2 การทำพิธีแห่งงานถูกสาวคนโดยของเจ้า
- 2.3 การช่วยเดินเป็นค่าไถ่ตัวเจ้าที่ถูกจับไป

นอกจากกรณีที่ 3 แล้ว เจ้าไม่อาจจะเรียกร้องเงินจากข้าได้ เจ้าจะต้องพยายามหาวิธีต่างเพื่อดำรงรายได้ที่มีอยู่ คือ จากผลประโยชน์ของคฤหาสน์ (Manor) ซึ่งเป็นบริเวณที่เจ้ามีสิทธิอย่างแท้จริง คือ เป็นที่ของเจ้าของและผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน นอกเหนือนี้ ก็ยังมีรายได้จากการสิทธิอื่นๆ แต่ถ้าต้องการเรียกเงินเพิ่มนอกเหนือจากกฎหมายแล้ว จะต้องเรียกประชุม

3. การให้คำปรึกษาแก่เจ้า

ทุกครั้งที่มีหมายเรียกประชุมข้าราชสำนัก โดยเฉพาะเมื่อมีการพิจารณากรณีการสั่งลงเม็ดหน้าที่ของข้าตามระบบพิวัลล

สิทธิของข้า

1. สิทธิเด็ดขาดในดินแดนที่ตนถือเป็นกรรมสิทธิ์จากเจ้า
2. สิทธิเหนือชีวิตพลเมืองในที่ดินของตน
3. สิทธิทางการศาลที่จะพิจารณาคดีต่างๆ ในดินแดนของตนได้อย่างเด็ดขาด โดยที่เจ้าไม่มีอำนาจเกี่ยวข้อง
4. สิทธิมีกองทัพของตนเพื่อบังคับกิจและให้ความช่วยเหลือแก่เจ้า

หน้าที่ของเจ้าที่มีต่อชา

- การให้ความคุ้มครองแก่ข้าในกรณีที่มีภัยคุกคาม
- การพิทักษ์ผลประโยชน์ของชาและครอบครัว เช่น การค้ำประกันสิทธิของลูกชายคนโตของชาที่จะรับมรดกในที่ดินของปิดา
- การให้ความยุติธรรมและตัดสินคดีแก่บุนนาคใหญ่น้อยของตน

สิทธิของเจ้า

- สิทธิปกครองผู้เยาว์ (Right of Wardship) เมื่อวัลชาลถึงแก่กรรม ลор์ดมีหน้าที่ต้องดูแลการழำห่วย และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยถือว่าบุตรชายอายุไม่เกิน 21 ปี บุตรสาวอายุไม่เกิน 14 ปี เจ้ามีสิทธิที่จะครอบครองที่ดินและดูแลกีบผลประโยชน์จากที่ดินจนกว่าชายหาดบรรลุนิติภาวะ เจ้าจะได้รับผลประโยชน์จากการได้ของที่ดินนั้น แต่เจ้าจะต้องเสียคุกรายหาดเหล่านี้อย่างต่อไป
- สิทธิการพิจารณาคดีการณ์พิพากษะระหว่างชา กับชา เพื่อป้องกันการสู้รบระหว่างชาค่าตัดสินของเจ้าถือว่าเป็นการชี้ขาด
- สิทธิในการทำพิธีมอบที่ดินให้วัลชาลคนใหม่ (Investiture) เพื่อค้ำประกัน ความครัว (Homage) ของวัลชาลคนใหม่ที่จะยอมรับว่าตนเป็นข้าของเจ้าและการให้ความจงรักภักดี (Fealty) สถาบันด้วยเพื่อรับหน้าที่ของ การเป็นข้า
- สิทธิการเลือกคู่ (Right of Marriage) เจ้ามีสิทธิเลือกคู่ให้แก่ชายหาดของวัลชาล เพื่อป้องกันไม่ให้มีการแต่งงานกับศัตรูของเจ้าเพื่อผลประโยชน์ทางด้านความปลอดภัยทางทหารเป็นสำคัญ
- สิทธิเเงินคืน (Escheat) ถ้าวัลชาลตายโดยไม่มีทายาท เจ้ามีสิทธิเเงินคืน หรือกรณีที่วัลชาลทำผิดสัญญา หรือทำอาชญากรรมร้ายแรง เจ้าก็มีสิทธิเเงินคืนที่ดิน เช่นกัน
- สิทธิที่จะได้เงินค่าได้ที่ดิน (Relief) ถ้าวัลชาลถึงชีวิตลง และชายหาดยังต้องการที่ดินผืนนั้นอยู่ ชายหาดผู้นั้นจะต้องจ่ายก้อนหนึ่ง เงินค่าได้ให้แก่เจ้าก่อน ชายหาดของวัลชาลซึ่งจะมีสิทธิเช่าช่วงที่ดินนั้นได้
- สิทธิที่จะได้จากค่าปรับในการให้ถือช่วงที่ดิน (Fines หรือ Alienation) ในกรณีมีเพาะในประเทศอังกฤษท่านนั้น ที่จะต้องขออนุมัติจากเจ้า และจ่ายค่าปรับในการให้ถือช่วงที่ดินยกเว้นแต่เป็นเจ้าของที่ดินเอง (Tenants-in-Chief)

8. สิกธ์ได้รับผินสินแรก (Premier Seisin) หรือผลประโยชน์ที่ล่อร์ดมีสิทธิจะได้จากที่ดินเดินหนึ่งๆ ระหว่างที่จะมีการเปลี่ยนผู้เช่าซึ่ง คือ ในระยะที่วัลชาลสิ้นชีวิต และหากายาทยังไม่ได้นำเดินค่าได้ที่ดินมาให้ หรือทำพิธีอย่างโดยย่างหนึ่งยังไม่เสร็จ

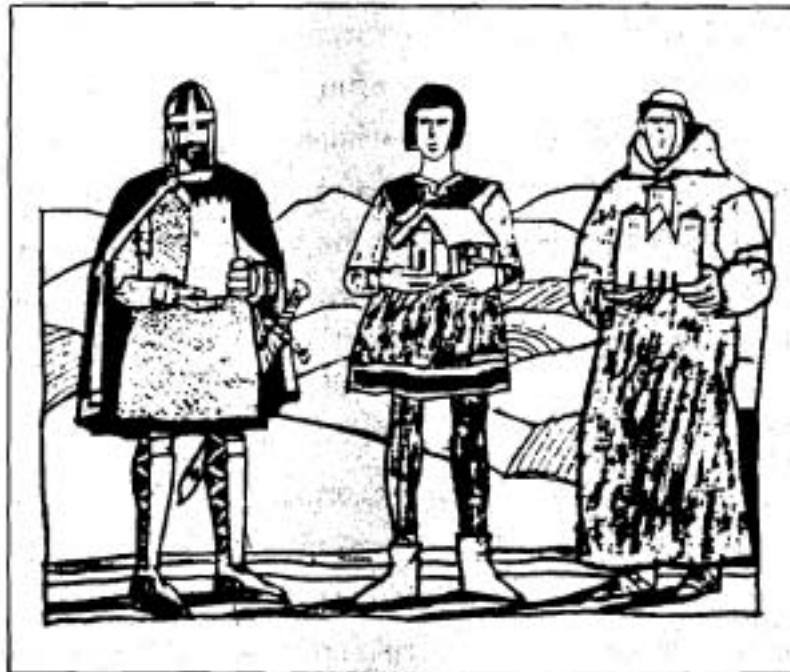
หน้าที่และสิทธิระหว่างล่อร์ดกับวัลชาล จะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำผิดสัญญาอย่างรุนแรง เช่น วัลชาลก่อการกบฎ หรือล่อร์ดโกรกที่ดินของวัลชาล พันธะและความสัมพันธ์ระหว่างล่อร์ดกับวัลชาลเป็นอันสิ้นสุดลง

สภาพการเมือง การปกครองในระบบพิวตี้

ระบบพิวต์ลัลเน้นการปกครองที่กระจายอำนาจจากศูนย์กลางออกไปยังส่วนภูมิภาค จำกัดศรีริปั้นยังขุนนางตามแคว้นต่างๆ เพราเมื่อได้รับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดินแล้ว มักจะได้รับมอบหมายอำนาจในการปกครองด้วย เนื่องจากความยุกหันระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้รับมอบหมายในกรรมสิทธิ์ที่ดิน ได้กำหนดไว้อย่างมีระเบียบแบบแผน ทั้งสองฝ่ายมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การปกครองที่กระจายอำนาจลัลกันตามลัลต้นขั้น จึงเป็นการปกครองที่มีระเบียบและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในดินแดนที่กว้างใหญ่จนเกินกำลังการปกครองของส่วนกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างชูเซอร์เรนกับวัลชาลเป็นไปอย่างหลวมๆ ชูเซอร์เรนไม่ได้มีอำนาจทางการปกครองอย่างแท้จริงเหนือดินแดนที่ยกเป็น Fief ของขุนนางใหญ่น้อย ฐานะของชูเซอร์เรนหรือ กษัตริย์เมื่อพิจารณาถึงการมีอำนาจปกครองโดยตรงในดินแดนหนึ่งๆ ก็ไม่แตกต่างไปจากฐานะของวัลชาลที่เป็นขุนนางชั้นสูง กล่าวคือ กษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาดเหนือทุกชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเฉพาะในพื้นดินที่เป็น Fief ซึ่งโดยตรงกับกษัตริย์เท่านั้น เช่น ในศตวรรษที่ 11-12 กษัตริย์ฝรั่งเศสมีอำนาจบริหารกิจการของดินแดนเฉพาะในปารีส และอัล-เฟร็งซ์ (Ile de France) เท่านั้น ส่วนดินแดนฝรั่งเศสในแคว้นอื่นๆ ที่มีชื่อใหญ่โตเป็น Fief ของขุนนางชั้นสูงของอาณาจักรฝรั่งเศส โดยที่กษัตริย์ฝรั่งเศสจะเข้าไปบุญงอกเงยโดยตรงไม่ได้

หน่วยการปกครองโดยตรงของสังคมระบบพิวต์ลัลอยู่กับคฤหาสน์ (Manor) ซึ่งหมายถึง หน่วยที่มีล่อร์ดปกครองโดยตรงเป็น Lord of the Manor หรือเป็นประมุขทั้งทางการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและกฎหมาย มีอำนาจเด็ดขาดเหนือทุกชีวิตในคฤหาสน์ ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนที่เป็นช่างฝีมือ พ่อค้า ชาวนาและทาสติดที่ดิน ล่อร์ดจะเป็นผู้วางแผนที่สำหรับ ปกครองประชาชนในอาณาเขตของตน นอกจากนี้จากการกำหนดสิทธิ์ที่บุคคลและประชาชน กฎหมายของระบบพิวต์ลัลเรียกว่า Customary Law

ภาพลังคมระบบพิวตี้ 3 รูปแบบ
ลอร์ดกับปราสาท ขานา กับกระถ่อม พระภักดี

สภากองสัมภาระในระบบพิวตี้

สังคมยุโรปในระบบพิวตี้ ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่สำคัญ

ชนชั้นสูง

ชนชั้นสูง ได้แก่ ขุนนาง (Lord) ซึ่งอาจจะเป็นมราวาสหรือพระภิกษุได้ ส่วนใหญ่ จะมีตำแหน่งหน้าที่สำคัญทางการปกครองประเทศด้วย เช่น ให้คำปรึกษาแก่กษัตริย์ (King's Council) ที่เป็นยามสงบและยามสงคราม คู่และควบคุมกิจกรรมทางการค้า การตัดสินคดี และการให้ความยุติธรรม ในชั้นเดียวกัน พวากุนนางเหล่านี้จะมีฐานะเป็นวัล沙ล (Vassal) ของขุนนางอื่น ๆ ก็ได้ ชนชั้นนี้มีฐานะทางสังคมสูง รวมตัวกันเป็นกลุ่มอภิสิทธิ์ในสังคม ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของที่ดินผืนใหญ่น้อย เป็นเจ้าของป้อมปราการ ปราสาทหรือคฤหาสน์ มีอำนาจสืบทอดในดินแดนและคฤหาสน์ของตน ชนกลุ่มนี้มีจำนวนน้อยแต่ก่อต่างจากกลุ่มอื่น ด้วย “ชาติกำเนิด” และ “ความมั่งคั่ง” บรรดาขุนนาง และบุรุษกลุ่มนี้ รวมกลุ่มกันอยู่แต่ในชั้นของตนเอง การสืบทอดโอลิเตต และสืบทอดตำแหน่งให้แก่บุตร โดยไม่เปิดโอกาสให้ชนกลุ่มอื่นยกฐานะทางสังคมขึ้นมาเป็นตัวย

โดยทั่วไป ชนชั้นสูงทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการปกครอง การบริหาร และการป้องกันประเทศ ไม่ต้องรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการผลิต หรือการเลี้ยงดูประชาชนในสังคม ดังนั้นกิจกรรมส่วนใหญ่ของชนชั้นนี้จึงเป็นไปเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับป้องกันประเทศหรือทำสงคราม ในยามสงบ ชนชั้นสูงก็แสวงหาความสนุกเพลิดเพลินด้วยการส่าสั้ว การกีฬาและการบันเทิงต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ของชนชั้นสูงและอัศวินต้องผลัดเปลี่ยนไปประจำตามปราสาทของขุนนางเจ้านาย หรือราชสำนักของกษัตริย์ ซึ่งมีการใช้ชีวิตที่สนุกสนาน ตื่นเต้น หุ่นไหว แต่ขณะเดียวกันต้องอยู่ในกรอบคุณธรรมของอัศวิน

ชนชั้นนักบวช

ชนชั้นนักบวช เป็นกลุ่มที่ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา สร้างงานศิลปะ ร้องเพลง แสดงน้ำเสียง ร้องเพลง ร้องบทบาท ร้องแนวทางชีวิต และสร้างทัศนคติให้แก่สามัญชนโดยส่วนรวม วัดมีที่ตั้งจำนวนมากเรียกว่า ที่ตั้งกัลปนา ได้แก่ ที่ตั้งอันมีผู้บริจากให้แก่วัด เพื่อประโภชของศาสนา ในสมัยแรกๆ ที่ตั้งมีจำนวนน้อย พระที่ทำไว้ทำนาด้วยตนเอง ต่อมาเมื่อครัวเรือนขยายตัวมากเกิน กำลังที่พระจะใช้ประโภชได้ที่ตั้งที่เหลือใช้นี้ พระจะเอามาเป็นเครื่องไม้เครื่องมือเพื่อการบูรณะ บูรณะ ซ่อมแซม ให้เป็นวัดขนาดใหญ่เป็นวัดชาติทางศาสนา แต่ในขณะเดียวกัน ขุนนางอาจจะแปรปรวน ที่เป็นเขตวัดให้พระราชาคดเคี้ยวเพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์ หรือเข้ามาตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้คริสต์ศาสนานี้ได้เข้ามาอยู่เกี่ยวกับระบบการปกครองของฝ่ายพระราชา ไม่เฉพาะเจ้าของมากเท่านั้น แต่มาบวชเป็นพระ เพื่อการต้องการถอนใจจากโลก ความมั่งคั่ง ความรุ่งเรือง และความสุข นักบวชที่เป็นสาวเหตุสำคัญที่ทำให้ศาสนาคริสต์เสื่อมอำนาจลงในที่สุด นอกจากนี้ พระในศาสนาจักรมีส่วนสำคัญในการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางโลก ในระบบพิวต์ลันท์ส์ ที่ต้องการให้คนที่มีความหล่อหลอม จันทร์ ทั้งพระต้องเข้ามาจัดการช่วยเหลือด้วยการประการศีริมี วันพักสงบ (Truce of God) ในฤดูเดือนกุมภาพันธ์ คือ 40 วันก่อนถึงวันอีสเทอร์น์ ที่จะมีในเดือนมีนาคม และห้ามรบกันในวันพุธที่สุด ศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ของปี ทางเดียว หากไม่ปฏิบัติตามถือว่ามีความผิดรุนแรง และอาจจะถูกขับออกจากศาสนาได้¹

¹ Wallace K. Ferguson and Geoffrey Brum, *A Survey of European Civilization*. (Boston : Houghton Mifflin Company, 1958), P.162.

ชนชั้นต่ำ หรือสามัญชน

ชนชั้นต่ำ หรือสามัญชน ส่วนใหญ่เป็นชาวนา มีหน้าที่ผลิตพืชพันธุ์ด้วยฤทธิ์สังคม เมื่อจากสังคมยุคกลางเป็นสังคมเกษตรกรรม มีชาวนาอิสระ (Freeman) ซึ่งเป็นเจ้าของที่นา ขนาดเล็กหรืออยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วชาวนาเป็นทาสติดที่ดิน (Serv) ทำมีนิชีวิตด้วยการอาชีวะ ที่ดินทำนาหากินตามผืนแผ่นดินขนาดใหญ่ของทุนนา

ทาสติดที่ดินยังแบ่งออกเป็น ทาสติดที่ดินที่มีฐานะดี เรียกว่า วิลลินส์ (Villein) และทาสติดที่ดินที่มีฐานะต่ำ เรียกว่า คอททาร์ (Cottar) ทำหน้าที่เพาะปลูกและเตียงสัตว์ รับภาระหนักในการผลิตเพื่อเพียงดูประชากันในสังคม ต้องทำงานหนักตั้งแต่เช้าจนค่ำ ไม่ว่าจะดึกค่ำว่าสิทธิ์ หรืออำนาจ นอกจากคำว่าภาระและหน้าที่ ไม่มีเวลาสนุกสนาน รื้นเริง ไม่มีเวลาอยู่บ้านไปมองอัศว์ หรือไฟผันถึงอนาคต เป็นชีวิตที่คำนึงถึงเฉพาะภาระหน้าที่ในปัจจุบัน ทาสติดที่ดินอยู่ภายใต้อำนาจสิทธิ์และความคุ้มครองของทุนนาเจ้าของที่ดิน ซึ่งถือว่าเป็นเจ้านายผู้ที่ทาสติดที่ดินจะต้องรับใช้ด้วยความจงรักภักดี ต้องแบ่งเวลาทำงาน และส่งผลผลิตจากไร่ให้แก่เจ้าของที่ดิน ทาสติดที่ดินก็จะถูกขยายหรือยกให้แก่เจ้าของที่ดินคนใหม่ การเลื่อนขั้นทางสังคมของชาวนาไม่ได้จะเป็นชาวนาอิสระหรือทาสติดที่ดิน เป็นไปได้ยาก เพราะชนชั้นสูง เจ้าของที่ดินและชาวนาต่างกันมีระบบสืบทอดการณ์สิทธิ์ตามสายโลหิต

การทำงานของชาห์หรือชนชั้นต่ำ

การทำงานของชาห์ให้แก่ลอร์ด มีหลายประเภท ดังนี้

วิคเวิร์ค (Week Work) คือ การที่ชาห์จะต้องทำงานอาทิตย์ละ 3 วัน ในที่ดินของทุนนาที่เรียกว่าเดเมนส์ (Demeanes) โดยทำงานในไร่นา ประมงไก่ หัวร้าน และเก็บเกี่ยว

บูนเวิร์ค (Boon Work) คือ งานที่ชาห์อาจจะถูกเรียกทำงานพิเศษเพิ่มขึ้น เช่น การถางปา การนำพินมาเก็บไว้ในคฤหาสน์แมมนเนอร์ หญ้าแห้งมาเก็บไว้ในโรงนา และผลผลิตจากไร่นา มาเก็บไว้ในถุงจาง

คอร์วี (Corvée) คือ ชาห์ในแมมนเนอร์อาจจะต้องทำงานสร้างถนน ซ่อมแซมสะพาน ชุดคุคลอง และทำความสะอาดครุรับปราสาท เป็นต้น

ส่วนภาระรายและบุตรของทาสติดที่ดิน อาจจะถูกเรียกมาใช้งานในคฤหาสน์แมมนเนอร์ทำงาน รับใช้ทุกอย่าง โดยทั่วไป พากชาห์จะต้องถือว่าการทำงานในที่มีน้ำของทุนนา และการทำงานรับใช้

ชุนนางจะต้องมาก่อนงานอื่นทั้งหมด เมื่อเสร็จจากการทำการกิจให้ชุนนางแล้ว เวลาที่เหลือจึงจะเป็นของพากข้า หรืออาสติดก็ได้

ภาพแผนผังแสดงถึงคฤหาสน์แบบเบอร์
ใบส์ หมู่บ้าน โจรนา ไร์นา ทุ่งหญ้า และป่าไม้

ด้วยเหตุนี้ ชนชั้นดีหรือสามัญชนจึงหันมาสนใจศึกษา และพึงพระกันมาก วัดในแบบเบอร์ เป็นศูนย์กลางของการพนับดับสิ่งสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายทอดความรู้ และเป็นที่รวมของความศรัทธา เชื่อมั่นในศาสนา ดังนั้นพระที่ทำหน้าที่ประจำตามวัดในแบบเบอร์ จึงมีบทบาทสำคัญต่อการทดสอบหล่อจิตใจและความนิยมศรัทธาของสามัญชนมาก คนทั่วไปในยุคกลางมักจะคิด หรือทำกิจกรรมอยู่ในเรื่องศาสนาความค้ำสั่งสอนอบรมของพระประจำหมู่บ้าน

กิจกรรมการเรียนที่ 2

ให้นักศึกษาวิเคราะห์ ภาระหน้าที่ และสิทธิของบุคคลในระบบพิวตติว่าเหมือนกับสังคมยุโรปยุคกลางอย่างไร

3. ระบบแมนเนอร์

ระบบแมนเนอร์ (Manorial System) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง (Self-Sufficiency) ในยุคกลางที่มีการเกษตรกรรมเป็นหลักสำคัญ

ตามรากศัพท์ คำว่า แมนเนอร์ (Manor) หมายถึง บ้านหรือคฤหาสน์หรือปราสาทซึ่งเป็นที่อยู่ของขุนนาง เรียกว่า คฤหาสน์แมนเนอร์ (Manor House)

สภาพทั่วไปของแมนเนอร์

ในแต่ละแมนเนอร์ ประกอบด้วย

คฤหาสน์แมนเนอร์ (Manor House) หรือปราสาท (Castle) เป็นที่อยู่ของขุนนางเจ้าของแมนเนอร์และครอบครัว ส่วนใหญ่คฤหาสน์มีแผนเนอร์และหมู่บ้านขนาดใหญ่มาก มีห้องจำนวนมาก แต่ละห้องจะตกแต่งประดับประดาด้วยอุปกรณ์เครื่องใช้ที่สวยงามหรูหรา ทำเลที่ตั้งของคฤหาสน์ แมนเนอร์อยู่ในชัยภูมิที่ดีเหมาะสม ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนเนินสูง ตัวคฤหาสน์อาจสร้างด้วยไม้ หรือหินอ่อนชุด ต่อมามาในคริสต์ศตวรรษที่ 11 จึงสร้างด้วยหินอย่างแข็งแรง เพื่อเป็นป้อมปราการ (Fortress) ป้องกันศัตรุจากภายนอก มีคุน้ำล้อมรอบปราสาท เมื่อมีการเดินทางเข้าออกจะมีสะพานชัก (Drawbridge) ในยามสงบรวม ผู้คนในแมนเนอร์ ชาไช ชาวนา และหางติดกีดิน จะเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณรอบปราสาทอันมีคุน้ำล้อมรอบ

หมู่บ้าน (Village) ประกอบด้วย วัด โบสถ์ บ้านเรือน ร้านซื้อขายมือ และอื่นๆ ตั้งอยู่บริเวณรอบนอกคุน้ำ ห่างจากตัวคฤหาสน์แมนเนอร์ บริเวณที่ไกลออกไปจะเป็นการทำฟาร์มที่อยู่อาศัยของชาไช ชาวนา หางติดกีดิน โถงสิริช้า โรงทำขันมั่ง โรงเหล้าอุ่น และอื่นๆ หมู่บ้านเหล่านี้มีสภาพเศรษฐกิจที่เดี่ยวๆ ได้ มีการเพาะปลูก เตียงสัตว์ และซื้อขายมือด้านต่างๆ ที่สมบูรณ์สำเร็จรูปเป็นแต่ละหมู่บ้าน

ที่ดินไว้รักษาติดอยู่ สำหรับทำการเพาะปลูก ทุ่งหญ้าเต็ียงสัตร์ ป่าไม้ สร้างน้ำ และอื่นๆ ที่ดินในแต่ละแปลงจะถูกแบ่งออกเป็นส่วนๆ มีลักษณะเป็นแนวยาว เรียกว่า สตริป (Stripe) ส่วนมากจะมีความยาวประมาณ 200 เมตร โดยมีคันนาเป็นแนวแบ่งเขตของสตริป

ภาพแม่นเนอร์

ที่ดินแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ดีเมนส์ (Demeanes) หมายถึง ที่ดินไว้รักษาอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่ชุนนางเจ้าของแม่นเนอร์ เป็นผู้ครอบครอง ดีเมนส์จะมีประมาณ 1 ใน 6 ถึง 1 ใน 3 ของที่ดิน ทึ่งหมวด มีพากษาริ่ว ชาวนา (Peasant) หรือ ทาสติดที่ดิน (Serv) มาทำงานในดีเมนส์ ให้แก่ชุนนาง เป็นเวลา 3 วัน ใน 1 สัปดาห์

เกณเนเมนท์ (Tenement) หมายถึง ที่ดินไว้รักษาที่ทำกินของชาวยาวนาและทาสติดที่ดิน เกณเนเมนท์ส่วนใหญ่มักจะเป็นดินไม้มีอยู่อุดมสมบูรณ์

ระบบเกษตรในแผนเนอร์ มีลักษณะต่างๆ

ระบบเรือน 3 แปลง (Three-Fields System) คือ การแบ่งที่ดินเป็น 3 แปลง ใช้เพาะปลูกเพียง 2 แปลง อีกแปลงหนึ่งทิ้งพักไว้เพื่อให้ดินฟื้นฟู ครัวนี้ถูกออกแบบต่อมาสับเปลี่ยนที่ดินแปลงร่วงเพาะปลูก แล้วปีต่อไปให้ที่ดินแปลงอื่นร่วงแทน ตัวอย่างเช่น

ในปีที่ 1 ที่ดินแปลงที่ 1 ใช้ปลูกข้าวสาลี ที่ดินแปลงที่ 2 ใช้ปลูกข้าวสาร เหลือ สวนที่ดินแปลงที่ 3 ปล่อยไว้ไม่มีการเพาะปลูกเพื่อไม่ให้ดินจืด

ในปีที่ 2 ที่ดินแปลงที่ 1 ปล่อยไว้ ที่ดินแปลงที่ 2 ใช้ปลูกข้าวโพด ที่ดินแปลงที่ 3 ใช้ปลูกข้าวสาลี เป็นต้น หมุนเวียนสับกันเช่นนี้ เพื่อให้ดินอุดมสมบูรณ์ในแต่ละปี เพราะในสมัยก่อนวิทยาการความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกการรักษาดินมีน้อยมาก

ระบบไร่นาโล่ง (Open-Field System)¹ คือ การเพาะปลูกแบบไร่นาโล่งๆ ไม่มีรั้วกัน อาจจะมีกองดินกองหิน ฟุ่มไม้ หรือพังหญา วางเรียงรายเป็นแนวเขตเสริมอนเป็นรั้ว เมื่อพ้นฤดูกาลเพาะปลูกแล้ว สัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย ม้า และสัตว์อื่นๆ ก็ออกมากินหญ้าหาอาหาร ในทุ่งนาได้โดยสะดวก อาจจะเดินข้ามจากที่นาเดินหนีไปยังอีกผืนหนึ่งได้โดยไม่มีอะไรขัดขวาง สัตว์เหล่านี้จะถ่ายมูลไว้บนดิน ซึ่งต่อมากลายเป็นปุ๋ยคอกบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์

ข้อเสียของระบบเกษตรในแผนเนอร์

การขาดความรู้ทางวิชาการและเทคนิคการเกษตร ไม่รู้จักใช้ปุ๋ยกำนุบำรุงดิน ไม่รู้จักคัดเลือกพันธุ์เมล็ดพืชและสัตว์ เป็นการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ตามภาระ ทำให้ได้ผลผลิตน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนที่ดินและแรงงาน

อุปกรณ์เครื่องใช้ในการเกษตรเป็นแบบดั้งเดิมซึ่งล้าหลัง เช่น ไอ เศีย มีด และอื่นๆ มีการเกษตรเพียงอย่างเดียว ทำให้ผลผลิตทางเกษตรได้น้อย แต่ต้องเสียเวลาและใช้แรงงานจำนวนมาก

การบริหารงานในแผนเนอร์ แบ่งออกเป็น

ขุนนางเจ้าของแผนเนอร์ (Lord of the Manor) อาจจะเป็นชนชั้นสูงหรือพระกิจได้ ขุนนางแผนเนอร์จะมีฐานะความมั่งคั่งมากน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนที่ดินครอบครอง ขุนนางบางคน

¹ Carl Stephenson, Medieval History : Europe From the Second to the Sixteenth Century. (New York : Harper & Brother, 1951), PP.200-3.

อาจจะมีเพียงแม่นเนอร์เดียว ชุนนางมักจะอยู่ประจำแม่นเนอร์ด้วยความคุ้มกันด้านต่างๆ ในแม่นเนอร์ด้วยตนเอง รู้ว่าสารเรื่องความเป็นอยู่ของคนในแม่นเนอร์เป็นอย่างตี แต่ในการนี้ ก็ชุนนางมีแม่นเนอร์หลายแห่ง การคุ้มไม่ทั่วถึง ชุนนางมักจะไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับแม่นเนอร์ ให้เป็นพิเศษ นอกจากไปตรวจกิจการงานเป็นครั้งคราว ไปพักผ่อนสักครู่ หรือทำธุรกิจอื่นๆ ในแม่นเนอร์ วัดถูกประสงค์สำคัญของชุนนางที่ต้องการ คือ การหาผลประโยชน์จากแม่นเนอร์ ให้มากที่สุด ชุนนางใหญ่มักจะมีท่ออยู่ของคนโดยเฉพาะและแต่งตั้งผู้แทนประจำในแต่ละแม่นเนอร์ เพื่อดูแลผลประโยชน์ด้านต่างๆ

สจด (Steward) เป็นผู้แทนโดยตรงของชุนนาง ดูแลผลประโยชน์ในแม่นเนอร์ ทำหน้าที่ ตรวจสอบดูแลส่องกิจการต่างๆ ในแม่นเนอร์ ควบคุมดูแลแนะนำเจ้าหน้าที่แม่นเนอร์เกี่ยวกับ การปฏิบัติงานตลอดจนควบคุมกิจการศาลแม่นเนอร์

ไบลิฟ (Bailiff) เป็นเจ้าหน้าที่ร่อง ซึ่งอยู่ประจำแม่นเนอร์ ทำหน้าที่จัดการที่ดินส่วนตัว ของชุนนางที่เรียกว่า ดีมินส์ ให้ดำเนินการเพาะปลูก เก็บเกี่ยวพืชผลให้ถูกต้องตามฤดูกาล ควบคุมดูแลการทำงานของชาวไร่ ชาวนา และทาสติดที่ดิน ให้บุบบัติหน้าที่ให้ครบถ้วน และ ทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนชุนนาง

รีฟ (Reeve) เป็นหัวหน้าควบคุมชนชั้นวิลลินส์ (Villeins) โดยคัดเลือกมาจากชนชั้นวิลลินส์ของ หน้าที่ของรีฟ บางครั้งเป็นไปอย่างใบสัมภาระ แต่บางครั้งก็บุบบัติหน้าที่ตามคำสั่งของไบลิฟ

ศาลแม่นเนอร์ (Manor Court)¹

มีหน้าที่ตัดสินกรณีพิพาทในแม่นเนอร์ โดยมีชุนนางแม่นเนอร์เป็นประธานคุ้มครอง ตักขยะ อำนาจและธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละแม่นเนอร์แตกต่างกันมาก ไม่มีหลักเกณฑ์ หรือ มาตรฐาน แบบเดียวกัน บางแห่งศาลแม่นเนอร์มีการพิจารณาคดีเพียงเดือนละครั้ง 2 ครั้ง หรือ 3 ครั้ง ในกรณีที่ชุนนางแม่นเนอร์ทำหน้าที่ประธานศาลไม่ได้ ก็ให้สจดปฏิบัติหน้าที่แทน

คดีที่นำมายื่นศาลแม่นเนอร์ ได้แก่ ปัญหาการบริหารกิจกรรมแม่นเนอร์ การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ ครอบครองที่ดินของชนชั้นวิลลินส์ การรักษาที่ดิน การลงเม็ดสิทธิ์เดี่ยงสัตว์ในทุ่งหญ้ารวม การ พาเละระหว่างผู้อยู่อาศัยในแม่นเนอร์ เป็นต้น ในสมัยแรกๆ ศาลแม่นเนอร์ทำการพิจารณาคดี อย่างเป็นส่วนใหญ่ ในสมัยต่อมา คดีอยู่ร้อยละ แหง เช่น การกบฎ เป็นไปอยู่ในอำนาจศาลหลวง

¹ Thompson P.345.

ศาลมัณนเนอร์เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของชุมชน ในการซ้ายเหลือชาวไร่ชาวนาที่ได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับข้อพิพาททางแพ่ง และที่สำคัญที่สุดของศาล มัณนเนอร์คือ ให้ความคุ้มครองแก่ผู้อ่อนโยนอย่างในมัณนเนอร์ จากการปฏิบัติไม่ชอบตามชนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละมัณนเนอร์มากกว่ากฎหมายคอมมอน (Common Laws) ซึ่งใช้บังคับทั่วไป คำวินิจฉัยของศาล มัณนเนอร์ได้มีหลักฐานเป็นเอกสาร เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในคดีอื่นๆ ต่อไป และบังคับให้ใช้เป็นกฎหมายได้

สภาพตั้งคourt ในมัณนเนอร์

กิจกรรมการเรียนที่ 3

ให้นักศึกษาอธิบาย และวิจารณ์ภาพลักษณะทั่วไปของมัณนเนอร์ว่า เหมาะสมกับ การเกษตรกรรมอย่างไร

4. ระบบวีรคติ

ระบบวีรคติ (Chivalry)¹ หมายถึง คุณธรรมหรือธรรมะของอัศวิน (Knight's Moral) ก่อสืบต่อ การที่จะเป็นอัศวิน (Knight) หรือนักการที่ดีของยุคกลางนั้น จะต้องมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ ได้แก่

- ความซื่อสัตย์จริงรักภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า และชุนนางเจ้านาย
- ให้ความช่วยเหลือพิทักษ์คุ้มครองผู้อ่อนแอด หรือผู้ที่ถูกกดขี่ เช่น ผู้หดหาย คนชาติ เด็ก และคนป่วยไข้
- ต้องรักษาความยุติธรรม
- ป้องกันศาสนา
- มีคุณสมบัติที่ดีอี่นๆ เช่น กล้าหาญ เสียสละ อดทน สุภาพ อ่อนโยน มีระเบียบวินัย และสำรวมกิริยาวาจา

นอกจากนี้ อัศวินยังมีประเพณีสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การมีนางในดวงใจ (Lady-Love) เพื่อเป็นกำลังใจในการสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และคุณความดีด้านต่างๆ โดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อเกิดเกียรติสตรีผู้เป็นที่รัก บางครั้งอัศวินอาจจะไม่ได้แต่งงานกับสตรีผู้นั้นก็ได้ เพราะสตรีนั้นอาจจะเป็นอิสราหรือชายของทุนนางเจ้านายของอัศวินผู้นั้นเอง

ในยุคกลางนี้มีนักร้องอาชีพหรือนักร้องเรื่องภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า ทຽบادูร์ส (Troubadours) ทรงกับภาษาอังกฤษว่า Travelling Minstrels พากน์มีอารมณ์ โรแมนติก สนุกสนาน ร่าเริง ร้องเพลงคลอกการตีตีพิณ มีการเส่าเรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวกับความรัก การผจญภัยที่ดินเด่นของอัศวิน ในงานเสียงเจ้านาย ชุนนางหรือกษัตริย์ในเวลาหนึ่น กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากแคว้นอคิแตน (Aquitaine) ที่มีวัฒนธรรมอันละเอียดลออ จึงร้อยกรองคำประพันธ์ที่พิเคราะห์เรียกว่า ลิริก (Lyric) โดยได้รับอิทธิพลมาจากการก่อผู้คนที่บันถือศาสนาอิสลามในควบสมุทรไอบีเรียด้วย

อัศวิน

อัศวิน (Knight)² ในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า Chivalry ในภาษาฝรั่งเศส หมายถึง นักการในยุคกลางที่ได้รับการเลี้ยงดูอบรม เพื่อเตรียมตัวเป็นนักการที่ดี และอาจจะได้เป็นชุนนางในวันข้างหน้า

¹ Easton, PP.539-40.

² Thompson, P.323.

บุคคลที่จะเป็นอัศวินจะต้องฝึกหัดเรียนรู้การเป็นอัศวิน ก่อนว่าคือ เมื่อบุตรชายของขุนนาง หรือวัลชาลอายุได้ 7 ปี จะต้องถูกส่งไปอยู่ที่ปราสาทของเพื่อนขุนนางด้วยกันหรือขุนนางเจ้านาย ในฐานะเป็นเด็กรับใช้ของท่านผู้หญิง (Lady) ซึ่งเป็นภารยาเข้าของปราสาทและเป็นผู้อบรมสั่งสอน กิจยามารยาทของราชสำนัก อบรมให้เข้าใจความสำคัญของการเป็นอัศวินที่ดีตามระบบบีร์คติ

การเป็นอัศวินที่ดีจะต้องฝึกหัดการขึ้นมาให้ชำนาญ รู้จักการใช้ออก และการอาชญากรรม ในการประลองยุทธบนหลังม้า มีสไคร์ (Squire) ทหารคนสนิทประจำด้วยขุนนางเป็นผู้ฝึกสอนบุตร ขุนนางเหล่านี้ ต้องมาเมื่อมีอายุได้ 14 ปี เด็กรับใช้จะได้เรียนรู้เป็นสไคร์ ไปจนถึงอายุ 21 ปี ในระหว่างที่เป็นสไคร์ จะต้องทำงานรับใช้ขุนนางอย่างใกล้ชิด เช่น ทำความสะอาดเตื้องกระเบื้อง อาชญากรรม และเครื่องใช้ต่างๆ ของขุนนาง ติดตามขุนนางไปในที่ต่างๆ เช่น กิจการหรือเส้นทางกรุงกับขุนนาง การเป็นอัศวินที่ดีพร้อมจะต้องมีความสามารถสู้รบกับขุนนางหรือข้าราชการที่มีอำนาจแต่ละคน 21 ปี หลังจากเรียนรู้ระบบบีร์คติหน้าที่ของอัศวินในฐานะที่จะเป็นขุนนางหรือข้าราชการที่มีอำนาจแต่ละคน ก็จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นอัศวิน ซึ่งจะกระทำการพิธีการเป็นอัศวินในโบสถ์ ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นอัศวิน จะเข้าไปคุกเข่าต่อหน้ากษัตริย์หรือขุนนางผู้ที่จะใช้คำแนะนำและแบบปักษ์ของอัศวินใหม่ทั้งสองข้าง (Accolade) พร้อมกับกล่าวว่า

“ในนามของพระเป็นเจ้า เทียน์ ไมเคิล และเทียน์ 约瑟夫 เรายอมแต่งตั้งเจ้าให้เป็นอัศวิน เจ้าจะเป็นคนกล้าหาญ จงรักภักดีต่อเจ้านาย และสุภาพอ่อนโยนต่อทุกคน”

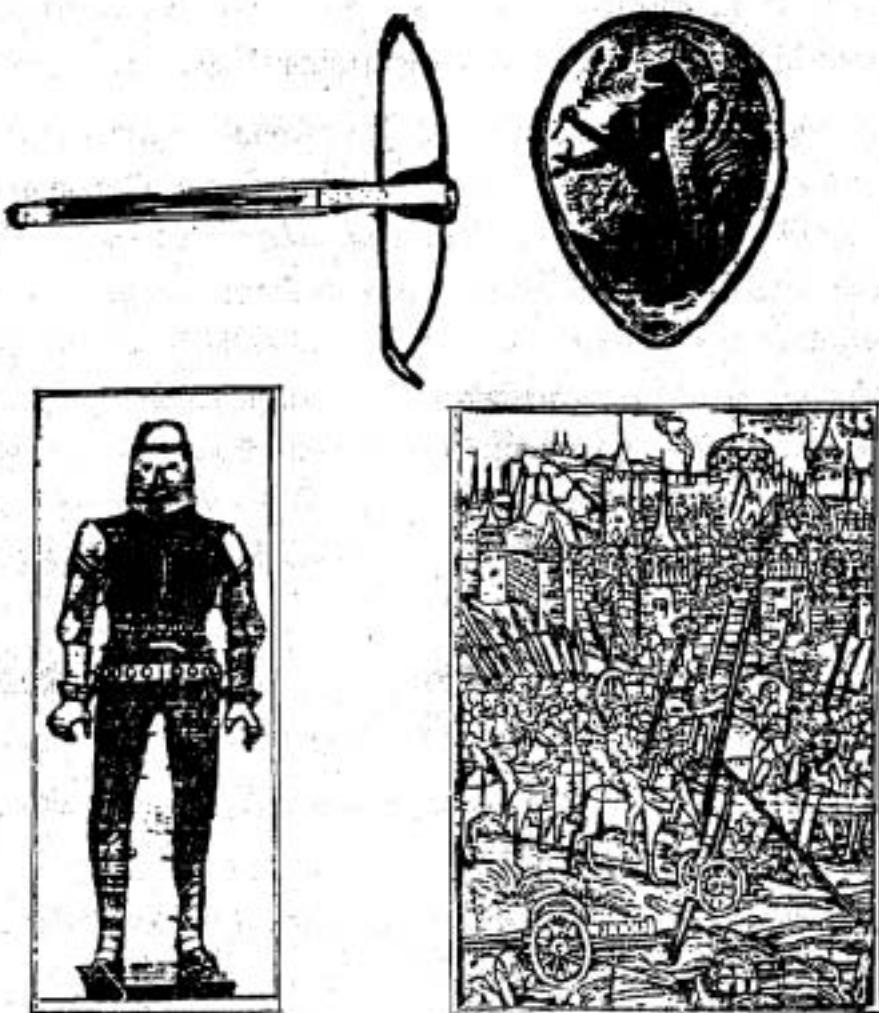
(“In the name of God, of St. Michael, and St. George, I made Thee a Knight, be Valiant, Courteous and Loyal; Rise Sir...”)¹

อัศวินจะรวมเสือเกราะ เกราะแขน เกราะขา และมีดาบแขวนไว้ที่เอว ดาบเป็นสัญลักษณ์ แสดงถึงความเป็นอัศวิน และถือว่าเป็นสมบัติที่มีค่าสูงสุด

การรับของอัศวินในยุคกลางเป็นการต่อสู้ด้วยดาบ หรือ หอกเป็นอาชญากรรม ใช้ ต่อสู้ประจัญบานกัน แต่ต้องมาเมื่อวิธีการรบเปลี่ยนไป เพราะมีอาชญากรรมที่ทันสมัยขึ้น เช่น ธนูยาว (Long Bow) ปืนและกระสุนดินด่า ทำให้อิ่งได้ในระยะไกล อาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ความสำคัญของอัศวินลดลงเมื่อการสงครามเปลี่ยนจากการรบทางบกเป็นการรบทางอากาศอย่างจริงจัง

¹ นันทนา กปิกาญจน์, ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลกยุคโบราณที่ ๒.๖. 1789. (กรุงเทพฯ : ราชบุรีการพิมพ์, 2522), หน้า 272.

ทำให้ต้องใช้เสือกกลุบ้ายต่างๆ ดังนั้นการเคารพดีกิยาและภาระที่ต้องเกียรติยศแบบระบบวีรคติ หรือคุณธรรม ของอัศวินก็หมดไปเป็นที่สุด

ภาพอัศวินและอาวุธ

กิจกรรมการเรียนที่ 4

ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าระบบวีรคติ หรือระบบคุณธรรมของอัศวินเหมาะสม
ที่จะรื้อฟื้นขึ้นมาใช้ในสมัยปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

5. ความเสื่อมของระบบพิวต์ล ระบบแม่นเนอร์ และระบบบริคติ

ระบบพิวต์ลและระบบแม่นเนอร์เริ่มเสื่อมลง ประมาณคริสต์ศกวรรษที่ 13 เป็นต้นมา เนื่องจากสาเหตุใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

สังคมครูเสด (C.S. 1095-1291) และการขยายตัวทางการค้า

สังคมครูเสดมีผลทำให้ชาวยุโรปมีเล็กทัศน์และประสบการณ์ที่กว้างไกลมากขึ้น ชาวยุโรป ที่เดินทางไปกรุงคอนสแตนต์โนเปิลและเดินแคนดะวันออกไม่ใช่เพื่อทำการค้า แต่เพื่อทำสังคมกับพวากมุส林อย่างเต็มที่ มีวัฒนธรรมส่วนตัว เช่น การซื้อขายสินค้าระหว่างตะวันตกกับตะวันออก การค้าเจริญขึ้น เมืองใหม่เกิดเพิ่มมากขึ้น ชาวยุโรปจึงหันมาประกอบอาชีพการค้าและมีสภาพชีวิตเป็นชาวเมืองมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกับเจ้า จึงเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างถูกจ้างกับนายจ้าง หรือผู้เช่าที่ดินกับเจ้าของที่ดิน

การเกิดรัฐประชานิยมและระบบอนสมบูรณ์ monarchy

สังคมในยุโรปเกิดขึ้นหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นสังคมในระบบพิวต์ลหรือสังคมครูเสด มีผลทำให้กษัตริย์มีอำนาจเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น สามารถควบรวม ตินแคนและประชาชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นรัฐประชานิยมที่กษัตริย์ถูกเป็นประมุขทั้งในยามสงบและยามสงคราม มีผลทำให้ชุมชนท้องถิ่นลดลงเป็นลำดับ ในขณะที่กษัตริย์กลับเพิ่มพูนพระราชอำนาจอย่างมากขึ้น จนมีอำนาจเด็ดขาด แต่พระองค์เดียว เรียกการปกครองเป็นนี้ว่า ระบบอนสมบูรณ์ monarchy (Absolutized Monarchy) และรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centralization) ด้วยเหตุนี้ ระบบพิวต์ล才อยู่ เสื่อมลงเป็นลำดับ

การเกิดเมืองใหม่

เมืองใหม่ ได้เกิดมาขึ้นในปลายยุคกลาง มีลักษณะเป็นเมืองอิสระ (Burroughs) ที่ได้รับกฎหมายให้ปกครองตนเอง มีเจ้าเมืองที่เรียกว่า เมเยอร์ (Mayor) หรือ ผู้อ้วนโซ (Elderman) ซึ่งเสรีชนในเมืองนั้นๆ เป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมาทำการปกครองเมือง เมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจและศาสนา หรือสามัญชน (Common Man) เป็นเหตุให้อิทธิพลของชุมชนเพิ่มในเวลาต่อมาชนชั้นกลางเหล่านี้ ได้รวมกันทำลายอำนาจเด็ดขาดของกษัตริย์ ทำให้กษัตริย์เลิกใช้พระราชอำนาจอย่างเด็ดขาดในทางฟุ่มเฟือย มาเป็นกษัตริย์ทรงอำนาจจำกัด (Limited Monarchy)

บทบาทและอิทธิพลของศาสนาจักรและลัทธาป่า

ถึงแม้ว่าศาสนาจักรต้องการจะมีอำนาจอย่างสมบูรณ์ แต่ขณะเดียวกัน ลัทธาป่า ก็ต้องการเป็นพันธมิตรกับอาณาจักร เพื่อป้องกันภัยจากศัตรุ จึงทำให้ยอมรับด้วยสนับสนุนอำนาจ กษัตริย์ ซึ่งทำให้เป็นปฏิบัติที่อยู่ใน ไม่คุกຄางศาสนาจักรและลัทธาป่า มีที่ตั้นและความ มั่งคั่งมาก เมื่อศาสนาจักรและพระสนับสนุนอำนาจกษัตริย์ ทำให้กษัตริย์มีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น อำนาจชุมชนทางลัทธาป่าเป็นลำดับ นอกจากนี้ คำสั่งสอนของศาสนาที่ให้คนมีเมตตาต่อกัน รักกัน ดันกันน้อง มีผลทำให้การใช้อำนาจไม่เป็นธรรมและการกดขี่ของชุมชนต้องเลื่อนไป

ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ

วิทยาการทำให้คนมีความรู้ก้าวขวางเพิ่มมากขึ้น การคิดค้นประดิษฐ์เป็นและกระสุนเดินด้วย ทำให้วิธีการรับเปลี่ยนไป ระบบอัศวินและระบบวีรคติจึงหมดความหมายไป

การเปลี่ยนระบบการค้า

ในยุคกลางตอนปลาย เมื่อเกิดวัฏประชาชาติ กษัตริย์มีอำนาจมากขึ้น และต้องการผูกขาด ซึ่งเช่นกัน กษัตริย์ใช้หราрайได้เพิ่มขึ้น จากค่าธรรมเนียมค่าสัต ทำการเปลี่ยนระบบการค้า กษัตริย์ได้ขยายขอบเขตอำนาจของศาลหลวงไปควบคุมศาลแผนเนอร์ ซึ่งทำให้เป็นการทำลาย ความผูกพันระหว่างช้ากับเจ้าด้วยเช่นกัน

การเกิดการโรคระบาด (The Black Death)¹

ในคริสตศวรรษที่ 14 กาหนดโรคระบาดในยุโรป เริ่มแพร่ไปจากภาคตะวันออก โดยมีพากะ คือตัวหมัดที่ติดอยู่กับหนูในเรือสินค้า ในระหว่าง ค.ศ. 1348-1350 เป็นระยะเวลา 2 ปี กาหนดโรคที่ เกิดขึ้น ทำให้ชาวยุโรปเสียชีวิตเป็นจำนวนมากประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรทั่วยุโรป นับได้ว่า “เป็นความสูญเสียอย่างร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ”² ก่อน ค.ศ. 1400 ความตาย อันเนื่องจากการโรคทำให้ประชาชนเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้นถึง 1 ใน 3 ของประชากรยุโรป เช่น ชาวเมืองฟลอเรนซ์ (Florence) ลดลงจากจำนวน 90,000 คนเป็น 45,000 คน ชาวเมืองเชิงา

¹ John Palen, *The Urban World*, 4 th.ed., (New York : McGraw-Hill, Inc., 1992), PP.45-7.

² William L. Langer, “The Black Death” in Kingley Davis, *Cities, Their Origin, Growth and Human Impact : Readings from Scientific American*. (San Francisco : Freeman, 1973), P.145.

(Siena) ลดลงจาก 42,000 คน เป็น 15,000 คน ชาวเมืองแฮมเบิร์ก (Hamburg) สูญเสียประชากรเกือบ 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด¹

การโรคเรื้อรังเกิดขึ้นที่ประเทศอินเดีย พร่าวคลายไปยังดินแดนตะวันออกกลาง ศาสนาคริสต์ ไอบิเรียและเข้าไปในยุโรปตามเส้นทางการค้าสายสักขยา มีผู้คนเสียชีวิตจำนวนมากโดยเฉลี่ย ตามเมืองท่าชายฝั่งทะเลและศูนย์กลางของกองคาราวาน ความเสียหายที่เกิดขึ้นร้ายแรงมาก ระบบแม่นเนอร์ในชนบทได้รับผลกระทบจากการต้องถอยลงของชาวไร่ชาวนาในชนบท ทำให้โครงสร้างทางสังคมของระบบพิวต์ส์สลายไปด้วย ชาวชนบทที่มีชีวิตเหลือรอครอบครองที่ดิน หนีไปอยู่ตามเมือง ชุมชนเกษตรของระบบแม่นเนอร์ขาดแคลนแรงงานที่ต้องทำงานในเมือง เพราะการอพยพของผู้คนเข้ามาทำงานใช้แรงงานในเมืองหรือมาเป็นช่างฝีมือในเมือง

นอกจากนี้การเกิดโรคระบาดของโรคครั้งนี้ มีผลต่อความเชื่อทางศาสนาด้วย ผู้คนจำนวนมากได้เกิดปรัชญาความคิดว่า “ชีวิต การตื่น และการสนุกเรื่นเริง” เป็นการใช้ชีวิตวันนี้ เพราเพรี่รุ่งนี้เรารอจะจะต้องตาย หรือนักวิชาการกล่าวว่า “ความโงบถูดเดินโดยบ่ำเย็นชา คนทำงานเดินโดยบ่ำงอวดดีกล้าแย่ง รายได้ของโบสถ์วิหารและรัฐบาลลดลงอย่าง ทั่วทุกหนแห่ง ประชาชนเริ่มตามใจตนเอง และใช้ชีวิตอย่างไรสารภาพมากขึ้นกว่าเดิม”²

นักบันทึกเหตุการณ์ (Chroniclers) บันทึกไว้ว่า การไม่เคารพกฎหมาย ความเสื่อมศีลธรรมและความประพฤติเสื่อมเสียของผู้คนสมัยนี้มีอยู่ทั่วไป ในเมืองลอนดอน ประเทศอังกฤษ บ้านหลังหนึ่งท่านจะได้อินเสียงร้องเครียดความอันเมื่องจากความเจ็บป่วยของคนเจ็บที่ใกล้จะตาย ได้อินเสียงเม็ดกระซองคนมาที่พูดฟังไม่ได้คัพพ์จากการตื่มสุราอย่างมาก และเสียงแข่งค่าพระเจ้า หรือสิงคัคต์ลิกท์ ที่มีอยู่ทั่วไป³

กล่าวได้ว่า การโรคระบาดครั้งนี้ทำให้ชาวยุโรปสัมภัยจำนวนมหาศาลที่เกิดขึ้น ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 14 ถึงปลายคริสตศตวรรษที่ 17 ได้ทำลายระบบพิวต์ส์และระบบแม่นเนอร์ที่มีฐานอยู่ในชนบทให้เสื่อมสลายและหมดลิ้มไปในที่สุด จากจุดนี้เอง การเกิดเมืองใหม่และประชากรในเมืองก็เพิ่มมากขึ้นในยุโรป

¹ Ibid, PP.106-7.

² George Dibuz, *The Black Death*. (New York : Weybright and Talley, 1969), P.109.

³ Langer, op.cit., P.109.

กิจกรรมการเรียนที่ 5

ให้นักศึกษาอธิบายถึงสาเหตุความเสื่อมของระบบพิวต์ต์ และระบบแม่นเนอร์ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุโรปอย่างไร

สรุป

ระบบพิวต์ต์ และระบบแม่นเนอร์ มีความสำคัญต่อการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ชนบทรวมเป็นประเพณี และความเชื่อของยุโรปยุคกลางอย่างมาก มีอิทธิพลครอบคลุม วิถีชีวิตของชาวยุโรปในทุกด้าน เป็นระบบที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวกันเจ้า โดยอาศัย ที่ดินเป็นพันธะกรณีที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และผลประโยชน์ที่ทึ่งข้าและเจ้าจะต้องปฏิบัติต่อกัน เป็นระบบที่ทุนนารถห้องถีน มีอำนาจมากกว่ากษัตริย์หรือวัสดุกลาง ซึ่งเป็นลักษณะการปกครอง แบบกระจายอำนาจที่มีอิทธิพลมากทดสอบมายุคกลาง

ภาพการต่อสู้ระหว่างทหารม้ากับทหารเดินเท้า

การประเมินผลท้ายบทที่ 3

1. จงอธิบายความหมาย (Meaning) และความสำคัญ (Significant) ของคำต่อไปนี้ มาให้เข้าใจชัดเจน
 - 1.1 Suzerain
 - 1.2 Comitatus
 - 1.3 Precarium
 - 1.4 Investiture
 - 1.5 Three Fields System
 - 1.6 Open Field System
 - 1.7 Manor Court
 - 1.8 Knight's Moral
 - 1.9 De-centralization
 - 1.10 Fief
2. จงวิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของระบบพิวต์ติค ระบบแม่นเนอร์ และระบบวีรคติ ในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ ลัทธิ ตลอดจนสังคม ที่มาและความเสื่อมของระบบเหล่านี้
3. จงอธิบายกลุ่มนบุคคล ภาระหน้าที่ และสิทธิของบุคคลในระบบพิวต์ติค มาให้เข้าใจ

ภาพวิหารเซนต์ปีเตอร์